Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з заграниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 500 зол., пів стр. 260, чверть стр. 140 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 29 (42) Львів, Неділя 28. липня 1929. Рік II.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — — — — — — — — — Телефон 30—13

Війна між двома найбільшими державами?

550 МІЛІОНІВ ЛЮДИЙ ПРОТИ СЕБЕ. ЧИ ВОЄННА ПОЖЕЖА ПОШИРИТЬСЯ НА ДРУГІ ДЕРЖАВИ?



Майже в таку саму літню пору, як перед 15-ти роками вибухла попередня світова війна — зачинається на сході нова воєнна заверуха. Тим разом зачинається вона в Азії між большевиками і китайцями.

Надходить ненадійно, бо ніхто не сподівався, аби Китай так скоро виступив проти большевиків, які ще перед роком піддержували його у війні проти Анґлії та Японії. Тай ніхто не вірив, аби китайці, що тільки що покінчили одну довголітну війну, зачинали нову. Прийшло до неї так:

Далеко на сході, на південь від Сибіру, близько Японії, побудували москалі ще перед російсько-японською війною залізницю через китайську країну, що називається Манджурія. Та залізниця йшла від сибірського міста Чіта, через китайське місто Харбін до російського міста над морем, Владивосток. На тій то Манджурії велася російсько-японська війна за край Корею, яку по тій війні забрали собі Японці. Москалі мусіли вдоволитися тим, що задержали під своїм впливом Манджурію. Побудували там залізницю, фабрики, обняли торговлю— словом розпаношилися як дома.

Тепер нова народня китайська влада зажадала від большевиків, аби забралися з Манджурії. Розуміється, що большевики не хотіли цего зробити, та ще через своїх людий зачали бунтувати в цілім Китаю робітників проти китайської влади і ширити комунізм.

Цего було китайцям забогато і вони одного дня виарештували всіх большевицьких урядників в цілій Манджурії та вигнали їх на Сибір, а цілу манджурську залізницю обсадили китайцями.

Цего вже було і большевикам забогато, хоч як вони бояться війни та стараються її оминути. Хочне-хоч мусіли боронити своєї поваги і вислали до Китаю ультімат, аби до трох днів віддали їм залізницю і покарали виновників. Але китайці не згодилися на це і заявили, що манджурської залізниці не віддадуть та не впустять большевицьких урядників, бо ті бунтують їм людий.

По такій відповіди не лишилося большевикам нічого иншого, як зірвати всякі зносини з Китаєм. І це сталося в середу 17 липня. Большевики відкликали своїх послів з Китаю та виповіли побут китайським послам. Рівночасно здержали залізничий рух з Китаєм і стали стягати військо на границю. Те саме роблять китайці. Кождої хвилини можуть зачатися бої.

Яку силу представляє одна, а яку друга сторона? Обидві держави межують зі собою на просторі яких 4 тисяч кільометрів. Але на більше як півтора тисячи кільометрів границі є мало доступні, бо йдуть серед високих гір і пустині Ґобі. Тільки на схід від Байкальського озера (диви карту!) є легкий доступ з Сибіру до Китаю. Далі на схід здовж границі пливе великанська ріка Амур, більша від Дунаю. Так отже війна на добре може вестися на полудневий схід від байкальського озера та міста Чіта в сторону міста Харбін і Мукден в Манджурії. Також від Владивостоку є легкий доступ. На ріці Амур, на схід від Чіти мають большевики річну фльоту і одною рікою можуть дістатися аж під Харбін.

Радянський Союз зі Сибірем має 21 міліонів кільометрів квад. землі або 65 разів більше від польської держави. Китай на половину менший. За це Китай має коло 400 міліонів населення, а Рад. Союз лише коло 150 міліонів.

На Манджурській граници мають тепер большевики коло 100 тисяч війська, передусім кінноти та

літаки, а китайці коло 200 тисяч, але гірше оуруженого. В обидвох державах тепер голод, нелад і повоєнна втома. В перші хвили большевики можуть мати перевагу, бо мають ліпше уоружене військо, але з часом буде противно, бо Китай дістане піддержку других держав, ворожих большевикам. Крім того китайський стрілець витреваліший від большевицького. По китайській стороні збирає російських еміґрантів козацький отаман Семйонов, що то вже давніше довший час воював з большевиками.

Дуже важне, по чиїй стороні стане Японія. Покищо вона заявила, що не буде мішатися до спору. Але не виключене, що стане по стороні большевиків, бо як би китайці побили большевиків, то звернуться проти Японії і зажадають звороту Кореї і Порт-Артура.

Великі труднощі будуть мати большевики з доставою війська і военного матеріялу, бо мають лише одну сибірську залізницю. Правда, вона двоторова, але все одно не вистарчаюча. Та не ліпше стоять китайці, бо вони також мають дуже мало залізниць.

Для нас, українців, війна може мати великанське значіння. Бо поперше на самій китайсько-сибірській границі над рікою Амур живуть наші брати, переселенці з України. Тому ціла країна над Амуром називається „Зеленим Клином“ або Новою Україною. Її тепер знищилаби війна. Далі може найменша невдача спричинити упадок большевизму і повстання незалежної української держави. Тепер для цего далеко сприятливіші умовини, бо народня свідомість сильно зросла і весь світ піддержавби нас. З упадком большевизму моглаб розгорітися заверуха також в сусідних з большевиками державах. Тому підчас большевицько-китайської війни кравдоподібно рішатиметься судьба України

Большевики добре знають, що війна може їх погребати і тому будуть старатися за всяку ціну недопустити до неї. Не знати тільки чи це ще можливе, бо справа зайшла задалеко і вони будуть, здається, змушені вести війну.

224 запомог по 120 золотих

Кому признаємо дальших 12 запомог від 213 до 224

213. Кузенко Михайло, Стриганці пов. Товмач. Корова впала 7. 6.

214. Слободян Іван, Дебеславці пов. Коломия, корова впала 13. 6.

215. Марців Стефан, Соколики пов. Турка, корова впала 24. 6.

216. Коваль Теодор, Розворяни пов. Перемишляни, корова впала 28 червня.

217. Бараняк Николай, Підбуж пов. Дрогобич, корова впала 30. 6.

218. Бурак Теодор, Миклашів пов. Львів, корова впала 7 липня.

219. Кулик Іван с. Дм. Підліски пов. Львів, корова впала 30. 6.

220. Явір Гнат, Орів пов. Дрогобич, корова впала 7. липня.

221. Гук Йосиф, Немяч пов. Броди, корова впала 11. Липня.

222. Саврун Стефан, Кружики пов. Самбір, корова впала 11. 7.

223. Хомич Василь, Перепельники пов. Зборів, корова впала 13. 7.

224. Шастків Михайло, Стінка пов. Бучач, корова впала 13. 7.

Кому не признаємо запомоги та чому?

1. Пясецький Володимир з Тростянца вислав передплату дня 2. 7. а ще 26. червня дорізав при здутю півторарічну ялівку. З двох причин не признаємо допомоги: поперше тому, що передплату вислав по випадку, а по друге за ялівки півторарічні допомог не платимо.

2. Гриб Стефан був передплатником в 1928 р. і в 1929 р. до кінця червня. Тоді перервав передплату і вислав дальшу передплату аж 8. липня, значить 4. дня після відновлення корова впала 12-го липня 1929 року передплати. А після наших постанов треба мати заплачену передплату, принайменше 1 на місяць перед випадком.

ПОДЯКА

Хвальна Редакціє!

Отцим складаю Хвальній Редакції „Нар. Справи“ щиру подяку за прислану мені допомогу, котру я отримав 26. червня. Цим я дуже зрадів і переконався, що „Народня Справа“ сповняє, що обіцяє. З тих 120 злотих я жертвую для Українських Інвалідів 5 зол., на пресовий фонд „Народної Справи“ 3 зол., на Дар „Просвіті“ 2 зол., на „Рідну Школу“ 3 зол., на членську вкладку „Просвіті“ 3 зол., на річну передплату „Народньої Справи“ 12 зол.

Хвальній Редакції „Н. Справи“ желаю щасливого розвитку, а панам Редакторам щастя і здоровля на многі літа. Най Вам Бог щастить за Ваше добро.

Михайло Дворський, кравець в Лазарівці, пов. Бучач.

Дальші подяки

надіслали: Іван Прокопів с. Андрія, зі Завоя, п. Калуш; Святослав Шуран, Нове Село п. Збараж; Онуфрій Ґура Сухівці, п. Збараж; Микола Малий з Вислока горішнього, п. Сянік; Савчук Василь з Лугу, п. Делятин і Михайло Хавлюк з Торговиці, п. Товмач.

15 і 10 літ тому.

Минає півтора десятка літ, як зачалася найстрашніша війна, яку коли небудь ведено. Минуло 16 липня 10 років, як українсько-галицька армія мусіла кидати свою найблищу батьківщину та перейшла за Збруч на Велику Україну.

Тільки нам одним не пощастило в ті рішаючі роки. Всі инші поневолені народи середущої Европи добулн тоді державну незалежність. Тепер, по тільки роках, мусимо призадуматися, чому найбільший поневолений нарід не добув волі тоді, як другі народи так легко її добули.

Пригадаймо, як поневолені народи стрінули війну. Чехи, Серби, Італійці та Румуни, що гнулися в австрійськім ярмі, вже першого дня світової заверухи сказали собі: Австрія мусить розпастися і ми мусимо стати вільні. І цілу війну валили ту Австрію безпощадно на кождім кроці. Бо знали, що під ворогом нема життя, тільки повільне конання народу й тому рішилися: або добути або небути. Цілу війну підготовлялися на день загибелі Австрії. Як той день надійшов, вони вже були готові.

Але не тільки підчас самої війни приготовлялися ті народи до цеї події. Чехи, найбільш поневолені, десятки літ перед тим розпочали війну з нерівним ворогом, Німцем. Орґанізували свої напів військові товариства Соколи, що хоч немали зброї, але зате мали щось сильнішого від зброї: бажання і присягу добути волю. Творили кооперативи, розвивали промисл, торгівлю.

В подібний спосіб приготовлялися також познанські поляки. Їм німці забирали все: видирали зем-

Читання з історії України

Як жили люди за княжих часів.

Суди і кари. Було чотири суди, панський, над невольниками; церковний, що судив за релігійні провини, громадський і княжий. В княжім суді судив сам князь, або посилав „отроків“ чи „дітських“ з молодшої дружини. Судили після законів, списаних в збірнику законів „Руська Правда“, де за кожду провину була точно визначена кара. Так наприклад за крадіж з поля каралося карою до трьох гривен (гривна коло 100 зол.), за крадіж з комори була вища кара, за відрубану руку або ногу 30 гривен, з чого 20 гривен брав князь, а 10 пошкодований. За крадіж коний або підпал дому не карали грішми, тільки на віки виганяли з рідного краю. За вбивство платилося 40 до 80 гривен, залежно від того, кого вбито. Кари смерти українське право не признавало.

Родинне життя. Жінки в давній Україні мали ті самі права, що чоловіки. Неслюбних дітей поважали на рівні зі слюбними. Зразу навіть не признавали слюбів. Їх принято аж пізно під впливом християнської віри. Майно родичі ділили по рівному на всі діти, при чому хата діставалася найменшому синови.

Гроші і торговля. В давні часи торгувала Україна зі всіми своїми сусідами: з чехами та поляками на заході, з греками та болгарами і персами на півдни та з Литвою, Московщиною на півночи.

Сусідам продавали наші предки мід, віск, скіри і збіжжа, а від них купувано збіжжа, дорогоцінности, дорогі матерії і т. д. Торгували в той спосіб, що міняли один товар за другий, або за гроші.

Грошевою мірою була гривна. Це був шестикутний кусок срібла, менш більш пів фунта ваги, вартости на наші гроші коло 100 зол. Про її вартість ще говорять отці платні та ціни: служниці за рік служби платили одну гривну. За корову платили дві гривни, а за коня 3 гривни.

Віра. Предки наші були поганами та покланялися ріжним природним силам. Християнство приняла Україна за Володимира Великого. Але правдива християнська наука довго не могла принятися. З верху нарід наче був християнський, але старих поганських звичаїв придержувався дуже довго. Не хотіли брати слюбу, хрестити дітей, кажучи, що це боярські, значить панські звичаї. Довго треба було їх вчити, доки вони закинули поганські звичаї. Такі поганські звичаї, як приноси, огні на Івана Купала осталися аж до нині.

Священиків брала Україна на початку з Греції. Пізніше славний Печерський монастир виховуваав знаменитих власних священників, більше людняних як грецькі. Бо грецькі священники разом з Христовою вірою старалися защіпити в душу українських християн ненавість і самовідречення. Вчили дивитися з презирством на жінок, як на дияволську спокусу, забороняли навіть світським людям другий раз женитися, заказували їсти з одної миски з католиками чи жидами, не дозволяли пити, бавитися.

Пити можна було лише 3 чаші, більш уважалося гріхом. А що князі та бояри любили бавитися і пили богато меду, то аби не прогнівити Бога, цілий час підчас пиятики співали побожні пісні, особливо тропарі. В той спосіб, казали вони, не грішать і пили, доки душа забажала.

На старі літа князі, бояри та їх жінки вступали до монастирів „спасатися“. Перед тим справляли гучну забаву, пропивали мало що не все майно і йшли молити Бога розгрішення.

Вільні та невільні люди. Попри князя, тільки бояри та трохи селян було вільними. Вільних селян називали „смердами“. Вони мешкали по селах і творили громади, що самі собою правили. Самі мали свій суд, поліцію і самі збирали податки для князів: Старалися вібрати податок скорше, ще заки князівська дружина по нього приїздила, бо тоді приходилося платити більше.

Було також на Україні богато невільного народу „холопів“. Мав їх князь, бояри, навіть „смерди“. Це були правдиві раби і з ними властитель міг робити, що хотів, навіть вбити.

Аж за християнських часів полекшало трохи їх тяжке життя, бо священники дорікали вільним людям за знущання над холопами.

Крім „холопів“ були ще напів вільні, а напів невільні люди. Їх називали „ізгоями“, „сятрами“ та „закупами“. Не міг хтось заплатити податку, йшов в ізгої і відробляв. Вони ніби то рахувалися вільними, але по правді теж були рабами. Так само ставав піврабом той, хто позичив гроші і не міг їх віддати А віддати в ті часи було дуже трудно, бо закон дозволяв брати 50-процентові відсотки Такі відсотки не легко було сплатити і поволи ізгой ставав „холопом“, рабом.

Наука і просвіта. Разом з вірою приняла Україна з Царгороду від греків їх культуру, яка тоді була найвища в Европі. Грецькі священники привезли зі собою книжки та на Україну примандрувало богато вчених і будівничих. В Києві князі вибудували богато гарних церков і монастирів та позаводили при них школи. За Володимира Великого та Ярослава вчилося в школах в Києві коло 300 осіб. Те саме по инших містах. Вчили церковно-славянської, грецької та латинської мови.

Слава про Україну і Київ розійшлася по цілому світу і до Києва зачали зїзджатися люди з цілої Европи. Всі стараються посвоячитися з українськими князями. Українські княжни віддаються за французьких, польських та шведських королів.

Та прийшла татарська навала і сусіди зі заходу тай знищили українську державу.

—3—

лю та насаджували зайдів-кольоністів, не давали їм вчити дітей в їх рідній мові, недопускали до урядів. Осталася лише польська родина і польська мова в хаті та в церкві. Та поляки не здалися. Згуртувалися в кооперативах, в церкві, кинулися до торговлі і промислу. І не дали себе знищити, противно, під страшним гнетом витворилася в Познанщині найкраща частина польського народу, загартована до боротьби і до праці. Тож не диво, ще в рішаючі часи сильна Німеччина мусіла податися перед ще сильнішим бажанням волі познанських поляків.

А як ми, українці, стрінули світову війну? Тоді, як чехи, італійці і серби, бадьоро йшли на неї, бо були певні, що вернуть з неї вже до вільної своєї власної держави, ми серед потоків сліз нашої рідні їхали на заріз. Бо ми не знали, пощо ми тягнемо до окопів на російським, сербським чи другім фронті. В нас майже ще тоді не було бажання добути свою власну державу, тільки в горстки Січових Стрільців. Тай то думали не про цілком вільну власну державу, а під чужим покровом. А маси народу і цього не бажали: хотіли далі бути рабами: одні рабами Австрії, а другі Росії. Як прийшов розвал Австрії та Росії — ми були неприготовані обняти владу на своїх землях. Тоді, як польські, чеські, сербські стрільці в полоні творили леґіони і зорганізовано йшли помагати закріплювати власну державу на звалищах Австрії та Росії, ми чимскорше розбігалися домів, лишаючи необсаджені границі нашої землі. Тому мусіло статися те, що сталося 16 липня 1919 року наша армія мусіла відступити за Збруч.

Такі події як в 1914, 1818 і 1919 лучаються в життю народів частійше. По кождій невдачі свідомий нарід не падає в зневіру, так як не падали чехи та познанські поляки. Вони зорганізувалися, творили силу і кінець кінців добули заслужену їм волю. Їх минула світова війна застала в страшних кайданах, але підготованих до власної держави. Най вони будуть для нас добрим прикладом і вчителями.

ДЛЯ ХОРИХ ЗІ СЕЛА НЕМА ШПИТАЛІВ.

До Кракова привів до шпиталю один селянин свою умово хору дочку. Але її не приняли, бо казали, що нема місця. Селянин лишив дочку на вулици Кракова та сам вернув до дому.

Тимчасом дочка зачала шаліти і нею занялося міське ратункове поготівля і завезло до міського шпиталя св. Лазаря. Але і там її не приняли. бо не було місця. І знов пущено божевільну на вулицю, де вона в приступі шалу себе сильно поранила. Тепер її вже приняв шпиталь та скоро знов відставив до її рідного села.

Ще страшнійший випадок стався минулого року у Львові. В Кульпаркові не принято божевільного, що підпалив 17 сіл. Не лишилося нічого иншого, як забрати його до села, там прикували його ланцюхами в стайні до стовпа.

На все мають гроші: 60 міліонів на виставу, на ріжні обходи й паради, що пожирають богато гроша, а для хорих зі села, що платять стільки податків, нема шпиталів ані місця в них.

Що в світі чувати?

Цілий світ цікавиться тепер лише одним: чи прийде до війни між Китаєм та большевиками, чи ні. Якби прийшло, то воєнний пожар легко міг би перекинутися на другі держави, бо запального матеріялу всюди богато. Може знову прийти до світової різанини так, як було тому 15 років.

Богато дипльоматів є того переконання, що большевики не допустять до війни, бо війна булаби їх загладою. Всі цікаві що буде з тим договором Кельоґа, що його підписало майже всі дервави та зарікалися вести війну. Навіть большевики його підписали.

Між

АНҐЛІЄЮ

а Францією ще не дійшло до порозуміння, де має відбутися конференція в справі военних довгів. Анґлія далі жадає, аби була в Льондоні, але Франція ніяк не хоче згодитися на це. Годяться на кожду другу державу, лише не на Льондин. А тимчасом 5 серпня вже недалеко, колито конференція малаби вже розпочатися.

Покищо Анґлія полагоджує другі важні справи. Завізвала з Індій до Льондону, сього намісника, заступника короля і будуть радити, як вдоволити Індусів, що хотять бути незалежними. Індусів є до 300 міліонів, їх земля найбільш родюча в світі — тож Анґія за жадну цілу не хотілаб випустити їх зі своєї опіки.

Радять також в Анґлії, як зменшити число безробітних робітників, яких є майже два міліони. Трохи їх хотять вислати на кольонії, передусім до Канади, а для решти мають найти працю. А працю можна буде найти щойно тоді, як Анґлія буде мати кому проводити свої машини, сукна, вуголь і т. д. Тому Мекдоналдовий уряд через Норвеґію звернулися до Радянською Союзу, аби наново навязали політичні та торговельні зносини. Мекдоналд сподіється, що тоді большевики зачнуть купувати богато анґлійських машин і анґлійський промисл буде мати більше роботи для своїх робітників.

Анґлійський король знову занедужав і треба було знову робити операцію легких. Операція вдалася, але чи на довго?

У ФРАНЦІЇ

поволи успокоюється. Парлямент ухвалив довіря урядови Пуанкаре і Бріяна і вони далі лишаються. Згодилися також платити Америці довги та 1 серпня заплатити 400 міліонів долярів. І з Німцями стараються добре жити. Міністер Бріяд навіть в парляменті говорив, що між Францією та Німеччиною вже нема ворожнечі.

Лише з Анґлією не можуть і нехотять погодитися, аби конференція відбувалася в Льондині. Бріянд радить вибрати місто Остенду в Бельгії або Люцерну в Швайцарії.

В НІМЕЧЧИНІ

приготовляють великий лет „Цепеліна“ наоколо землі. 4 сперпня вилетять з Німеччини і полетять понад Австрію, Чехословаччину, Польщу, та Україну в сторону Японію та далі до Америки. Будуть весь час летіти на схід аж знову вернуть до Німеччини.

ДО БОЛЬШЕВИКІВ

поїхало більше як сто американських фабрикантів та банкирів дивитися, чи не можнаби в Рад. Союзі заложити фабрик і винаймити копальні.

Голод змагається далі. Недавно закупили большевики за кілька міліонів долярів трохи канадійської пшениці для міст, або передержати переднівок. Рівночасно так звані робітничі бриґади реквірують збіжжа від селян.

Але мимо того большевики не заперестають пропаґанди за границею. Їх велитенський літак „Крила Совітів“, що прилетів з Москви до Берліна, полетів далі до Парижа а відтам полетить понад всі майже европейські держави і верне до Москви.

Рівночасно комуністи у всіх державах дістали наказ устроїти 1. серпня заворушення і демонстрації по містах на знак протесту проти війни. Це виглядає трохи смішно, бо в той сам большевицькі війська готові знов кровавитися в боях з китайцями.

Невесело також на границі

МІЖ ЮГОСЛАВІЄЮ А БОЛГАРІЄЮ

Майже щоденні перестріли граничних сторожий і трупи вбитих людий приневолили Анґлію, Францію та Італію вислати Югославії перестороґу перед дальшими подібними подіями. Як сербські жандарми так далі будуть стріляти болгар, то Союз Народів мусіти-ме виступити проти цеї поведінки. Найрішучіше проти Сербів, а в обороні Болгарії виступає Італія, яка віддавна має порахунки зі Сербами.

Недавно в граничнім сербськім місточку Іштіп жандарми хотіли арестувати двох підозрілих людий. Але ті витягнули револьвери та стали стріляти. Поранили кількох жандармів, але і самі згинули від їх куль. Були це Македонці — що належать до Сербії, але хотять належати до Болгарії.

Таких крівавих випадків в Сербії богато і це доказує, що там небезпека війни дуже велика.

ЛИТВА

внесла велику скаргу до Союзу Народів на Польщу. В тій скарзі Литва доказує, що недавний збройний напад на президента міністрів Вальдемараса мав бути приготований в Польщі. Литовці впевняють, що напасники дістали від Поляків гроші і бомби. Тому жадає від Союзу Народів, аби перевірив цілу справу і забезпечив перед подібними нападами зі сторони Польщі.

В АВСТРІЇ

якийсь божевільний ковальський робітник хотів тими днями застрілити президента міністрів Мікляса. На щастя револьвер не хотів стріляти і не вистрілив. До того той, в кого він хотів стріляти не був президентом, а канцлером Струревицем. Пізніше показалося, що напасник навіть не вмів стріляти іщойно вчився з купленої книжочки про оружжа. А для певности мав при собі той робітник ще дротяний прут, щоби тим прутом вбити президента, якби револьвером неміг поцілити. Його арештували і віддадуть мабуть до дому божевільних, де недавно вмерла його сестра і брат.

В РУМУНІЇ

по невдалій пробі військової револції не втихає. Опозиція, що то недавно правила державою, не хоче погодитися на зміну управи державою і покинула сойм. Та уряд на це не зважає і далі переводить свою політику. Вона тим цікава, що замість дотеперішнього панowання столичного міста Букарешту над цілим краєм, має кожда країна, як наприклад Бесарабія, Буковина, Семигород дістати широку автономію.

В ПОЛЬЩІ

тихо, бо сойм не радить і міністри розїхалися на вакації. Тільки президент, вернувши з Волині, вибрався на обїздку Західної Галичини.

Всі поляки сильно сумують по не вдалім леті їх летунів до Америки і шукають причини катастрофи.

Невдоволені також з того, що Франція замирюється з Німеччиною, а про Польщу не згадує ані слівцем. До того ще анґлійські часописи пишуть, аби змінити польські границі і Поморя прилучити до Данціґу.

Богато шкоди заподіяла остання повінь. Влада призначила трохи гроша для поратунку, але це наче капля в морі нужди. Призначено також щось 150 тисяч золотих на реґуляцію рік на Підкарпаттю. Та тих грошей вистарчить хиба на один потік, бо на реґуляцію гірських рік требаби 150 міліонів.

Тимчасом уряд приготовляє зміну всіх податків, бо того домагається фінансовий дорадник Американець Девей. Для села вiд цего не буде полекші, хиба тяще, бо Девей жадає полекші лише для промислу і торговлі.

Господарське положення щораз то гірше заостряється. Ухвалено піднести оплати за перевіз залізницею, купці щораз то більше векслів не хотять або не можуть викупляти. Множаться страйки. Закінчився страйк гарбарів, а зачався страйк шоферів і фіякрів у Львові. Страйк трамваярів та инших міських робітників відложено до вересня.

Ще треба згадати, що під Варшавою згоріла до тла велика військова фабрика військового матеріялу від підложеного огню, а у Львові арестували директора фабрики оружжа „Арма“ за спроневірення 100 тисяч золотих.

Великі держави хотять замирити Китай і большевиків.

Анґлія, Америка, Японія та Франція звернулися до Китаю та Рад. Союзу, аби по доброму закінчили спір між собою. Посередником буде Франція і Америка. Китай відповів, що згодиться на переговори, але щойно тоді, як Рад. Союз відкличе всі военні зарядження над Манджурською границею.

Тому така нужда на селі, бо сільське жіноцтво непросвічене.

Чоловіки на селі ще якотако господарять і поліпшуть свою господарку. Бо чи то при війську, чи підчас війни, чи при виїзді в якій иншій справі з ріднього села, мають нагоду бачити господарку в инших сторонах та дечого навчитися.

Інакше сільське жіноцтво. Воно хиба як їде або йде на відступ то виходить зі свого села. Позатим більше світу, як своє село і найблище місточко майже не бачить. Тому господарка жінок майже не зміняється.

Так само варять і печуть, так само порядкують в хаті, як сотки літ тому. А це страшенно мститься на цілім народі. Бо жіноча робота на господарці може навіть важніша як господарова. Ось вам кілька доказів:

Жінка доглядає і виховує дітей. Скажіть, як вона може їх добре виплекати, як вона не знає, як має себе кормити в тяжи, а як тоді, як кормить дитину. Не знає, як перевивати дітий, як їх годувати. Кілько то дітей гине тому, що мама сама себе недобре віджиглює або, що малу дитину зачинає підгодовувати капустою чи борщем чи чимсь другим, подібним.

Ще важніша справа виховання. Бо як наломиш дитину з малку, такою вона буде ціле життя Мала дитина є найпонятливіша і найбільше може тоді навчитися. Щож може її навчити мама, що сама нічого не знає. Вона не навчить ані історії свого народу, ані нічого про світ про життя рослин, звірят чи людий, бо сама нічо не знає. І дитина від своєї мами навчиться мало що За це крадькомавід других дітей навчиться богато, але самого лиха.

І чи може колись з такої дитини вирости добрий син чи дочка, добрий українець, бистрий купець чи промисловець, такий як Форд, чи Едісон чи хто другий. Ніколи. З такої науки, як по наших селах можуть хиба виховатися тумани і розбишаки такі, як є їх повно по наших селах, до нічого доброго не придатні.

Любимо нарікати, що сільські жінки не хотять купувати в кооперативах, що не відставляють молока. до молочарень, а як відставляють то лихе, зіпсуте. Чиж можна за це на них нарікати, коли їх ніхто не повчив, що це таке кооператива, як треба переховувати молоко і яйця та чому їх треба збувати через кооперативу. Вони знають тільки про чарівниць, що відбирають і псують молоко і тому не хотять його нести до молочарні.

Аба загляньмо до селянського ґороду, до хати, стайні, де господарить господиня. На городі, крім бульби та кукурудзи нічого більше не найдеш, а в хаті більше бруду, як в стайни в чеськім селі

Про те, як господиня годує свою родину і не згадуємо А хтож повинен ліпше їсти, як не селянин. Все може їсти своє власне і кілько захоче. І так є в других краях.

В нас поза бульбою, капустою та кулешою нічого більше не знають. Чиж дивно тоді, що батько і діти, як мають трохи вільного часу, тікають з дому до коршми. Хоч крадькома зїсть оселедця. або кусок ковбаси, та втече перед мухами і нехлюйством з власної хати, та не бачить власних, замурзаних дітий.

Аби все те змінилося, аби селянки вміли виховувати дітей, господарити в кухни, городі і стайни — треба їх того навчити Тому треба позакладати в кождім повіті господинські школи для дівчат, аби через зимові місяці могли старші дівчата вчитися господарити. Видаток невеликий, а користь булаби величезна, більша як з господарських шкіл для хлопців.

Такі школи повинна би орґанізувати „Рідна Школа“ і „Просвіта“, бо такі школи булиби направку рідними і ширилиби просвіту та народне виховання і добробут.

Але таких шкіл треба домагатися, бо доки село їх не буде домагатися, так довго їх не буде. Тому кожна сільська читальня і кружок „Рідної Школи“ хай невідкладаючи справи, домагаються такої школи в повіті. Як нема ще подостатком вчительок для таких шкіл, то треба вислати дівчат — вчительок за границю хай вчаться. Хай пізніше вчать своїх сестер добре господарити, а не чужих дітей десь на Поморю Тільки не легковажмо справи і не відкладаймо, бо вона для нас і нашого села тепер найважніша.

ЩО ЧУВАТИ В НАШІМ СЕЛІ?

Як Ляцьке шляхотське (повіт Товмач) бореться з темнотою та піянством. В серпні 1928 р. зійшлися свідоміщі одиниці та представники всіх освітних та економічних товариств і постановили перевести в селі протиалькогольний плєбісцит. Всі взялися сейчас енерґічно до діла і в кілька днів після того внесли до громадського уряду петицію, підписану через 400 громадян, аби перевів плєбісцит. Довго блукала ся петиція від Анни до Каяфи, а в кінці десь застрягла. Ніякі пригадки не помагали. Аж в листопаді порушили цю справу посли і в січни 1929 віднайшлися акти, та справа прийшла під обради гром. ради, в котрий засідає заледво $^1/_4$ Українців. З тяжкою бідою вдалося переперти ухвалу перевести плебісцит і його переведено 9. червня. 707 громадян заявилося „за повною забороною продажі і вишинку алькогольних напитків, а решта майже 600 було байдужних і переспали цю важну хвилину. Жиди—коршмарі та їх поплечники казяться зі злости та проклинають передусім о. Гребенюка за те, що в кількох проповідях отворив громадянам очі, вказав на найбільшого ворога нашого народу — горівку, та заохотив до голосовання. Представляємо нарочно обширнійше нашу боротьбу з коршмами, щоби доказати, що при добрій волі можна усунути коршму навіть з такого мішаного і ріжнобарвного села як наше, що складається з 60% Українців, 20% москвофілів, 20% поляків і спольонізованої шляхти та 10% німців і жидів. Тепер маємо право жадати, щоби і всі села Товмаччини, в котрих ще не переведено плєбісциту, пішли за нашим приміром. Кличемо отже до читалень „Просвіти“, кооператив, священства і взагалі до свідоміщих ґромадян Товмаччини, щоби негайно взялися до цеї важної справи, та щоби в 1930 р. не було ні одної коршми в Товмаччині. Рівночасно повинні всюди повстати побіч споживчих — кредитові кооперативи так як це сталося в нас, де ми складаємо дрібні ощадности, котрі мали ми викинути на горівку і тютюн. Оскільки так поступимо, — то за кілька літ на місці давних коршем будуть пишатися гарні кооперативні будинки, та будуть не тільки окрасою села, але також знайдемо там матеріяльну поміч в скрутній хвилині та станемо незалежними від всяких банків та приватних спекулянтів.

Не спитавши броду, заліз в брудну воду. Ми громадяни села Кадлубиськ, мали цеї весни щастя повитати в нас нового учителя п. В. Свистуновича. До його приїзду наше село жило в любві і згоді без партійної сварні. Тільки Дмитро Ба—р колотив деколи спокій. Тепер поміг йому ще новий учитель. Користаючи з прогібіційного закону перевела наша громада голосовання проти коршми. Та часть задурманених селян пішла разом з поляками та коршмою і шинк далі лишився. З ними пішов і наш учитель, від якого ми сподівалися доброго прикладу і просвіти для нашого села. А він замість до села сприятелювався з опікунами коршми. Питаємо Вас, п. учителю: чи в такий спосіб хочете сіяти науку і просвіту в нашім селі?

Радимо вам: не трудіться розвитком нашого села, бо він прийшов без вашої помочі, та не виховуйте з наших дітей негодяїв. Не підпомагайте кирині в селі, бо хто сіє вітер — збирає бурю. А Ви, брати селяни, не виставляйте себе на ганьбу і сміх других сіл, чи не маєте Ви в селі дому читальняного, де можете перевести вільні хвилі на читання та освідомлення себе, як нюхати жидівських смородів. Схаменіться!

Тверезий.

Не добре діється в Корчині, п. Сколе. Є в нас Читальня, Кооператива, Сокіл, богато свідомих людей, але є і такі, що приносять стид цілій громаді. От наприклад 23 червня влаштували собі хлопці забаву та завели в ній таке, що аж лице горить з сорому. Запросили собі поляків — резервістів та давай з ними співати польські патріотичні пісні. Найбільше ревів та підтягав Яць Яв.

Ще гірша списалися ті, що робили забаву. Член „Сокола“ та кооператор Г. А. і другий „Сокіл“ Л. А. зібрали підчас забави коло 20 зол. Люди думали, що гроші підуть на інвалідів, бо в Зелені Свята всюди на них збирають датки. Але вони до спілки з другими такими самими та з пяти дівчатами замкнулися в ночи в хаті і пропили всі гроші. Чиж на сором?

Маємо також клопіт з військовими вправами. 16. VI. 11-літний пастушок К. Анд. найшов на стрільниці ручну ґранату та став нею бавитися. Вона вибухла та відорвала йому 4 пальці і сильно покінчила на цілім тілі.

Знову резервісти—Мазури, як попються то напастують хлопців. Недавно двох пяних підофіцерів з револьверами гонилися за хлопцями довкруги церкви і кричали „стуй кабане“!

Варто, щоби військова влада трохи більше звертала уваги на безпеченство, аби люди не калічіли, та пяні вояки не напастували людей.

Трохи доброго, а трохи недоброго з Добрян. Дня 15. квітня святкувало наше село велике свято. В той день отворено філію кооперативи „Єдність“ в Добрянах. Гарно воно сказати і дуже приємно мати два кооперативні склепи, але тільки колод треба було усунути з дороги заки ми до того дійшли. Як ми закладали кооперативу то й не думали, що за кілька років буде вона мати аж дві крамници. бо поприсоняшні дні зиску треба було переболіти і сумні дні недавного манка. Нині маємо дві сівалки на 11 рядків і кілька плянетів, та 180 членів.

Але лихо не спить. Ворогам розвиток нашої коопетариви сіллю в оці і вони всюди починають кириню, найперше, щоби налякати членів надз. ради погрозами в непідписаних ніким листах, — арештом за політику, підпалами і т. и. Та тим вони нічого не вдіють. Не пошкодять кооперативі також ті члени кооперативи, що купили (8 людей) ще одну сівал..у — в спілці з такими людьми, що купували її лише на те, аби сівалкою з кооперативою конкурувати. Не поможе також їм, як і заложать „Кулко рольніче“ для конкуренції. Бо таке вони думають зробити.

Велику надію покладає кооператива на сільську молодь, що не піде лихою дорогою деяких батьків, — слабодухів але згуртується в кооперативі. А тоді кооперація в нашім селі ще краще розвенеться та ще більше буде помагати селу.

„Свій“.

І в наше віконце засвітило сонце. Про наше село Підбуж в Дрогобиччині можна сказати, що воно було дотепер дошками від світа забите.

Положене в горах ми не маємо ще до нині ані громадської ради ані війта, тільки наказного комісаря. Старі люди такі байдужі до просвіти, що жадна сила їх не рушить.

Та на щастя молодь вдалася ліпша від батьків. Читають ґазети, найбільше „Народну Справу“ та просвічаються. Недавно заложили читальню, кружок „Сільського Господаря“, кредитову касу і всюди йде добра робота. Тільки старші люди якось бокують та не підтримують тих товариств. Чи так Вам дуже добре сидіти в темноті і світа Божого не бачити?

Порадьте Вашим сусідам, щоби також передплатили собі „Народню Справу“.

Листування з читачами.

І. К. з Л. Зауживання ґрунту. Як хтось уживає ваш ґрунт більше як 30 літ і ви за той час ніколи судово не підносили претенсій до того ґрунту, то відібрати його вже не маєте права

Яр. Р. Як далеко має бути цегольня від будинків. Найменше 60 метрів. Найліпше будувати полеву цегольню без печі Дах тимчасовий зі соломи. Про дахівку напишемо в слідуючих числах „Нар Справи“. Коли цеглу хочете палити лише для вас, то жадної концесії не потрібно.

Той сам. Чи можна продати поле мами. Як мама не хоче дозволити на продаж, то її не маєте права ніяк примусити.

Як годувати крілики та як виправляти їх скірки. Купіть собі у видавництві „Світ Дитини“ у Львові, вул. Зіморовича ч. 3. книжочку „Пушистий король“. Там все точно описано і намальовано.

Ф. См. з Т. Зворот вкладок в „Центросоюзі“. Пишите, що „Центросоюз“ хоче вернути Вам лише одну тринцять другу частину ваших вкладок з 1922 і 23 року.

Не можемо Бам нічого помогти, видно, що „Ц. С.“ не міг вище звальоризувати ваших вкладок.

М. Ц. з В. Книжочка про лічничі зілля. Така книжочка коштує 3 зол. і має богато малюнків. Можна купити в Спілці Україн. Аґрономів, вул. Собіського 28. Крім того треба ще 75 ґрошів на пересилку.

І. П. Як далеко має бути стодола від межі. Нарікаєте, що сусід забороняє Вам будувати стодолу 2 метри від його границі і каже Вам відсунути її на шість метрів.

Польський закон приказує, аби неогнетревалі будинки були від границі віддалені на 6 метрів, а огнетревалі на 4 метри, як мають від сторони границі отвори (двері, вікна), а 3 метри як не мають отвору.

Дім деревляний, але з обох сторін виліплений глиною і критий бляхою, дах'вкою, і папою уважається за огнетревалий дім.

Н. Ч. з І. З. Спізнив поїзд. Як Ви лишилися на стації треба, було жадати продовження важности білета.КолиВи цего не зробили, а другий поїзд їхав по 12 год. в ночи, то мусіли купити новий білєт.

М. С. Як винищити лепеху. Лепеху можна винищити лише в такий спосіб, що після дощу будеться її виривати якнайглибше з корінем. Таке виполювання треба так довго повторювати, аж доки вона цілковито не загине.

Гр. Шк. З. Аби матка з корови не випадала треба так стелити під неї, аби зад не лежав нище від переду.

І.К. Інвалідські документи з Рад. України. Інакще їх не дістанете, хиба лише через радянський консулят у Львові, вул. Набєляка 27.

Ф. Дж. з В. Чи можна пасти на полевих дорогах. Громадський уряд може заборонити пасти худобу на полевих громадських дорогах, тим більше, що з такого пашення повстає богато полевих шкід, тим більше, що закон про охорону полевої власности виразно заборонює пасти на полевих дорогах і межах.

СПРОСТОВАННЯ

Прошу помістити в найблизшім числі слідуючу заяву і спростовання;

1. Заявляю, що я не тілько в школі але і поза школою не втручуюся в справи „Сокола“, „Просвіти“ і Кооперативи.

2. В школі ніколи взагалі о читальні не говоривім, і тим самим не заборонявім дітям належати до читальні „Просвіти“. Дітям і так не можна належати до жадних товариств.

3. В школі ніколи не приказувавім учням приносити по 20 сот. на читальню Качковского.

З поважанням Володомир Свистунович, учитель.

Бої на Сході вже розпочалися

Японські та американські часописи повідомляють, що вже розпочалися бої на манджурській границі. Большевицькі війська заняли два манджурські граничні міста.

—o—

Аби діти по вашій смерти не билися та не процесувалися

Ще батько не закрив добре на смертній постелі своїх очей, а вже діти зачинають розпоряджатися його майном та сваритися, а не рідко й битися.

Таке дуже часто лучається по наших селах. Винні тут самі родичі що за життя не розпорядилися своїм майном, значить не зробили завіщання, не сказали своєї останньої волі. Не один батько радо це зробивби та боїться гніву дітей. „Може когось скривджу“ — думає собі — або може котрійсь дитині не догоджу тай буде до самої смерти гніватися на мене. Ліпше лишу їм усе—най самі після моєї смерти ділються“.

Це найгірше, що може бути, бо тоді напевне зачнеться сварка, процеси і багато батьківської землі піде марно на процеси й адвокатів Тому дбайливий батько заздалегідь, ще за доброго здоровля повинен розпорядитися своїм майном і забезпечити згоду між дітьми по смерти.

Завіщання свого майна може зробити кожда людина, що покінчила 18 рік життя. Діти від 14 до 18 літ життя можуть також розпорядитися своїм майном, але тільки в суді в присутности судді.

Божевільні особи, марнотравні і налогові піяки не можуть розпоряджатися своїм майном. Так само неважне завіщання, зложене в горячці, в нетверезому стані або під чиїмсь примусом чи введений кимось в блуд.

Завіщання може бути устне або на письмі. Аби устне було важне, треба трох свідків, що покінчили 18 років життя. Не можуть бути свідками сліпі, глухі, німі ані ті, що їм в завіщанню щось придїлюється ані їх кревні, також слуги тих осіб, що в завіщанню щонебудь дістають, неможуть бути важними свідками.

Покликаним свідкам завіщуючий повинен заявити, що їх покликав на свідків для спорядження останньої волі.

Виконуючий останню волю може свідкам нічого більше не говорити тільки дати підписати письменне завіщання, навіть не прочитавши його їм. Тоді свідки на тій самій картці завіщання під сподом, під підписом завіщуючого дописують таке:

„Ми підписані потверджуємо що нинішного дня (наприклад 15 травня 1929р.) запросив нас Іван Сорокатий на свідків його останньої волі. Іван Сорокатий дав нам підписати це письмо, заявляючи, що воно містить в собі його останню волю (завіщання) і при нас його підписав.

Торбинці, дня 15 травня 1929
(три або більше підписів.)

Це завіщання передається до переховання в запечатаній коверті довіреній людині або повітовому судови чи нотареви. Письменне завіщання важне також і без підписів свідків. Вистарчає, як його завіщуючий сам написав і підписав. Його пишеться так:

„На випадок моєї смерти назначую моїм спадкоємцем мого сина Дмитра Сорокатого. Це завіщання я сам нинішногодня написав і підписав

Торбинці, дня 18. серпня 1929 р.
Іван Сорокатий

Або може бути так написане: На випадок моєї смерти розділюю моє майно так: (точно описується кому як поле призначується, котру корову, віз, коні, одяг, хату і т. д.)

Це завіщання я сам добровільно написав дня... в селі Торбинцях і підписую *Іван Сорокатий*



КАЛЕНДАР НА ТИЖДЕНЬ.

28. липня до 3. серпня.

28. Неділя 5. по Сош. Володимира Великого.
29. Понеділок, Атиноґена.
30. Второк, Марини мч.
31. Середа, Якинта, Еміл.
1. серпня Четвер, Мокрини.
2. Пятниця Іллі пророка.
3. Субота, Симеона юрод.

Як нарід приповідає:

Летить літо — як крилами. Чия сила, того й воля. На жито орали, та й гречки немає.

□ Зловили двох бандитів. Аж тепер зловили поліцаї в лісах близько границі двох бандитів, що тому три тижні напали і ограбили дім польського пароха в Веґелвові. За рештою бендитів далі шукають.

□ Горять селянські загороди. В Ігровиці пов. Тернопіль згорів, ще недокінчений дім Анни Рудакевич.

В Підгайчиках, пов. Теребовля, занялася від комина хата і згоріло 7 загород та польске пригодство.

В Дублянах під Львовом згоріло два господарства.

В Грималові підчас недавної бурі грім запалив три хаті. Вітер перевернув 9 стодол і виложив збіжжа.

В Козачині коло Борщева грім запалив хату і вбив три особі.

В Будикові грім запалив стайню.

В Городищу грім запалив стодолу, а від неї запалився дім, стодола і стійня сусідного господаря.

В Мшанці коло Тернополя буря перевернула дві стодоли і придусила 12-літнього хлопця. В Лопатині коло Радехова перевернув вихор 12 стодол.

В середу 17. вибух з невідомої причини пожар в селі Крупско та за дві годині перемінив в згарище 100 селянських загород — значить три четвертині села.

□ В нас зливи а на Вел. Україні страшна спека З України повідомляють про посуху та спеку. В Харкові горячо доходить до 40 ступнів, а в Полтаві до 45. Води в Дніпрі так спали, що більші кораблі запестали плавбу.

□ Автомобілеві катастрофи. В Гондурас в Америці спав автобус з учнями до пропасти 1000 стіп глибокости. 11 дівчат забитих, 22 тяжко ранених.

Коло міста Зґеж їхав вечером дуже скоро автобус з 30 подорожними. Ненадійно напротив наїхав один чоловік на ровері. Шофер бистро заверну на бік, але автобус не вдержав рівноваги та перевернувся до рова. 7 осіб тяжко ранених, одна вмерла, решта лекше ранені.

На Поморю трісло підчас їзди колесо. Авто перевернулося і викинуло подорожних 5 метрів далеко на дорогу. Всі тяжко ранені, авто згоріло.

□ Грабіжі та вбивства. Між Соколовом а Бенявою напав хтось з револьвером на жидівських подорожник і забрав їм 19 зол.

Осип Пандяк з Путятич, пов. Городок застрілив 23 літну дівчину, тому що вона його не любила.

В Руданцях коло Камінки хтось підчас весіля стрілив через вікно до хати і вбив в само серце одного парібка.

В Вербіжи, пов. Сокаль хтось застрілив Филипа Рицева підчас сну.

В Надвірні втопився в ночи в придорожнім рові пяний Гриць Кляве — Оттобі забавився.

□ Судді будуть носити халати Міністерство судівництва розпорядило, аби суддів окружних та вищих судах підчас розправи були одіти в тоґи (широкі довгі середновічні халати) В той спосіб мається піднести повагу суду.

□ За сім літ 3 міліони людий в Польщі більше. На початку цего року нараховано в Польщі $30\frac{1}{2}$ міліона всего населення. Підчас переопису людности в 1921 році, значить перед семи літами начислено, було лише 27 міліонів і 200 тисяч. Виходить, що за 7 років людність зросла о більше як о 3 міліони або річно збільшується о пів міліона.

Деж ті люди дістануть праці і хліб, бо землі не приростає, а промисл також не розростається.

□ Куди йдуть державні гроші? Урядник та офіцир, як постаріється або станеться неспосібним до праці то йде на пенсію, або на емеритуру.

Тепер навіть спосібних до праці урядників та офіцирів, в цілком молодім віці, посилають на емеритуру. Розуміється, що їм до смерти треба платити пенсію. Через те держава має великі видатки. Так наприклад в 1924 році видатки тих емеритів виносили лише 33 міліони золотих а минулого року аж 182 міліонів.

Польські часописи пишуть, що тепер на емеритуру посилається переважно таких урядників та офіцирів що ставляться ворожо до теперішньої влади.

□ Здичіння в польських селах На Поморю селянин Новіцкі кинув бомбу до хати рідного брата. Нещастя в хаті нікого не було і бомба знищила лише хатну обстанову. Причиною родинні сварки в маєткових справах.

В Стришаві, Західній Галичині сільський парубчак зі засідки вдарив люшнею гаєвого так сильно по голові, що той впав трупом. Так помстився за донос гаєвого на нього.

В Бучковіцах також в Зах. Галичині 40-літний господар розпоров ножем черево своїй неслюбній дитині.

Ще стращнійшого вбивства допустився Мечислав Вальчик на своїй любці і неслюбній дитині. Запросив їх до ліса, там їх убив і втопив у Вислі.

Всіх троїх засудив суд в Вадовицях на кару смерти.

□ Відрізали голову дитині. В Лодзі вродилася дитина з двома головами. Лікарі думали, що вона умре, а вона жиє далі і росте. Недавно одну, менше розвинену голову їй відрізали. Операція вдалатя і дитина далі здорова, якби нічого нерталося.

□ Обікрали небіщика. В Мотові коло Ченстохови розбили злодії свіжий гріб і трумну похованого дідича та стягнули з нього одяг.

Не знати чи до цего приневолила злодіїв нужда чи здичіння.

□ Селедці потаніли. Цего року наловлено тільки селедців, що купці були приневолені сильно обнизити ціни З того знову невдоволені рибаки і нехотять далі ловити селедців, бо кажуть, що це їм не поплачується.

□ Податки будуть змінені. Міністерство Скарбу приготовляє цілковиту зміну податків ґрунтових, промислових, маєткових і спадкових.

□ 8. літ їсть лише собаче мясо. В Заґужу коло Кракова жиє Томаш Сердиньскі, що від 8 літ не їсть иншого мяса, лише зі собак. Каже, що воно і смачне і здорове, бо вилічило його від неодної хороби.

□ Випустили політичних вязнів. На слідчу тюрму коло Вільна напали якісь люди, розброїли сторожу і випустили 24 політичних вязнів. Погоня зловила на самій границі одинайцятьох з них, а решта втекла.

□ Як летіли польські летуни до Америки. В суботу 13. липня раненько вилетіли з паризької летунської площі польські летуни майори Ідзіковскі і Кубаля до Америки. Зі собою взяли на літак 6 тисяч літрів бензини та 350 кґ. оливи. Мали також безтротний телеґрафічний апарат.

Через 18 годин йшло все добре на літаку „Маршалек Пілсудскі“. Як долетіли до островів Азори, що лежать одну третину дороги від Европи, зачалося щось в моторі псувати „Маршалек Пілсудскі“ мусів сісти на остров. Підчас злету сталося нещастя. Бензина вибухла і знищили літак. Майор Ідзіковський ранений та попарений, скоро помер а Кубаля легко ранений.

Тимчасом в Ню-йорку на летунській площі ждали великі маси американських Поляків своїх летунів. Замість радости — прийшлося їм зі смутком вертати домів.

З Азор до Америки треба було летіти ще 30 годин, майже два рази тільки.

□ Перемінили кладбища на парки. Рада народних Комісарів (міністрів) розпорядила що від тепер всі московські кладбища стають власністю держави і мають бути перемінені на парки На будуче небіщиків по більших містах не будуть хоронити, лише палити на попіл в так званих крематоріях.

□ В цілій Сянічччині шаліла буря з градом та заподіяла великі шкоди. Найбільше потерпіли села Дешно, Волтошова і Королик польський і Волоський де майже всі засіви знищені.

В Дешні пополудни грім вдарив підчас вечірні в церкву і поразив 4 особи, з яких одна померла.

□ Не ховайтесь підчас бурі під високі дерева. Підчас недавної бурі на Підкарпатю, сховалося дві жінки в Саджаві коло Богородчан під високу ялицю В ялицю в дарив грім і вбив на смерть обидві жінки.

□ Велика повінь на Сибірі. На східній Сибірі там де живе багато українських кольоністів, від довшого часу паде безперервно зливний дощ. Всі ріки широко вилили, а вода в ріці Амур, що більша від Дунаю, піднеслася 7 метрів високо понад звичайний рівень. Богато осель залитих водою.

—о—

Виказ місцевостей, які досі не вибрали мужів довіря Народньої Справи

Листа Число 1.

1) Зджарка“ 2) Потужин“ 3) Мацошин“ 4) Рогізно“ 5) Тисьмениця“ 6) Красна“ 7) Павлова“ 8) Новосілки“ 9) Липа“ 10) Пяткова“ 11) Воля розвинецка“ 12) Мавковичі“ 13) Княжопіль 14) Завидовичі“ 15) Кирниця“ 16) Угерці невабитовскі“ 17) Хідновичі“ 18) Мацьковичі“ 10) Крукеничі“ 20) Медика“ 21) Плешевичі“ 22) Торки“ 23) Міжинець“ 24) Строневичі“ 25) Пакость“ 26) Чижовичі“ 27) Яструбик“ 28) Борщевичі“ 29) Велюничі“ 30) Германовичі“ 31) Кловичі“ 32) Корманичі“ 33) Пацьковичі“ 34) Грусятичі“ 35) Передільниця“ 36) Бушковичі“ 37) Бушковички“ 38) Вірко“ 39) Вірочко“ 40) Вовче“ 41) Горохівці“ 42) Кунківці“ 43) Негрибка“ 44) Острів“ 45) Поповичі“ 46) Селиска“ 47) Сілець“ 48) Уйковичі“ 49) Дрогоів“ 50) Дусівці“ 51) Заліска Воля“ 52) Сколошів“ 53) Сосниця“ 54) Ямна долішна“ 55) Дмитровичі“ 56) Никловичі“ 57) Ожомля“ 58) Тулиголови“ 59) Стібно“ 60) Накло“ 61) Стібенко“ 62) Хотинець“ 63) Верхрата“ 64) Вязовниця“ 65) Молодич“ 66) Рожнятів“ 67) Журавиця“ 68) Арматнівська Воля“ 69) Звірів“ 70) Романів“ 71) Пикуловичі“ 72) Сухоріче“ 73) Бучина“ 74) Гаї смолонські“ 75) Клекотів“ 76) Пониковиця мала“ 77) Смільно“ 78) Фільврки амалі“ 79) Шнирів“ 80) Язм вчичик“

Просимо всіх передплатників вище поданих місцевостей зійтися найблищої неділі до читальні, Кооперативи або до приватної хати котрогось з передплатників і вибрати мужа довіря та повідомити про це редакцію. Звертаємо увагу, що без потвердження мужа довіря не будемо признавати і виплачувати допомог за упавші корови.

По останній повени.

Ще не обчислені всі шкоди недавньої зливи і повені, але вже дотеперішні обчислення представляють жахливу руїну цілої Східної Галичини. Найбільше пострадало Підкарпаття та Подністровя. На Гуцульщині сьогорічна повінь заподіяла ще більше знищення, як два роки тому. Черемош знищив цілковито гостинець Кути-Гринява і туди, де була дорога, плине нині ріка. Те саме зробив Черемош з дорогою Явірник-Жабє і плине серединою дороги.

В Розтоках ріка відтяла від світу 60 домів. 10 домів ще залитих а три цілком забрала.

Всюди води позамулювали камінням і піском городи, поля і найліпші сіножати. Цілій Гуцульщині грозить страшніший голод, як в 1927 році.

Понад Дністром та другими ріками таке саме знищення. Всюди замулені поля, забране сіно, підмулені хати.

І на Поділлю великі шкоди від бурі, зливи, громів.

Найбільше шкоди заподіяли несправлені ріки і потоки. Тому рішуче мусимо жадати, аби вже раз зачали реґулювати їх і поклали край щорічній руїні.



Що по чому.

У Львові, дня 22 липня 1929.

Збіжжа: Пшениця 45 до 46 зол; жито 23 до 24; ячмінь 22 до 23; овес 21 до 22; кукурудза 30 до 31; гречка 28 до 29;

Паша: Прасоване сіно 6 до 7 зол; солома 4 до 5 зол; пшеничний ґрис 17 1/2; житний 16 1/2 зол; лняні макухи 41 до 42; Ґрис подорожів, бо позволено його вивозити заграницю, а сіно подешевіло.

Масло — молоко — яйця.

Маслосоюз платив 19. VII. за масло експортове, солене першої якости по 5·20 зол; за десерове, несолене І якости по 4·90 до 5 зол; за літру молока 0·30 зол; за яйця по 10·20 зол. за копу; за сметану по 1·40 за літру.

Свині. Експортова різня Рукера на Знесінню платить за мясні свині по 1·85 зол; до 2 25 за кґ живої ваги; за свині на експорт до Відня по 1·82 зол; за опасові по 2 до 2·35 зол.

Городовина — садовина.

На Львівськім ринку платять за малі огірки 10 ґр. за великі 60 до 80 ґр. за штуку; за зелений тереблений горошок по 25 ґр. за кватирку; за нову бульбу по 15 ґр., за головку салати 4 до 5 ґр. за один каляфіор 60 до 1·50 зол.

За 1 кґ. порічок 1 зол. до 1·30 за аґрест 1·50 до 2 зол; за вишні по 1 до 2 зол; за літру суниць 3 зол; за літру чорниць (борівок) 40 до 50 ґр; за літру малин 1 до 1.30 зол.

—о—

Не топчіть золота!

Серед літа можна збирати таке лічниче зілля:

Малина.

Кущ, 80 до 150 цм. високий, росте в лісах, гаях, зарісниках. Для лічництва потрібне молоде листя в сухому стані. Ціна около 40 зл за 100 кґ. Також потрібно велику кількість малинових овочів, зібраних заки дозріють і висушених в мірній температурі, найлучше на сонці, щоби задержали природню рожеву краску, бо в високій температурі чорніють і тратять цілком вартість. Ціна за добрий товар около 600 зл. за 100 кґ.

Вужина, Драпаки, Чорниці.

Кущ з галузками до 4 метри довгими, росте в лісах, гаях і зарісниках. Для лічництва потрібне молоде листя в сухому стані. Ціна около 35 зл. за 100 кґ.

Кульбаба, Бабакуль, Молочій, Пуфка, Одуванчик.

Росте всюди, головно в травах на вохких місцях, а також на ріллях. Цвите жовтим цвітом майже ціле літо. Збирати треба коріння враз з листям, очистити від землі сушити прискорено. Можна збирати також коріння без листя і сушити як повисше. Потрібно десятки тисяч кґ. Ціна около 50 зол. за 100 кґ.

Лопух, Опуша, Ріпяк.

Дволітний, до 2 м. високий? росте як бурян під плотами, коло хат і доріг. Потрібне здорове коріння, котре треба збирати вчасно весною або осінню і по очищенню добре сушити. Ціна около 45 зл. за 400 кґ. Богато більше потрібно зрілого насіння лопухів. Ціна около 120 зл. за 100 кґ.

Підбіл, Подбел, Мать і мачуха.

Росте всюди на глинкуватих землях. Листя верхом темно зелене, сподом покрите білим товстим пухом. Цвіт жовтий, появляється як перший весняний. Збирати листя в молодому стані і сушити. Ціна около 35 зл. за 100 кґ. Також цвітяних головок потрібно всяку кількість. Ціна ококо 500 зл. за 100 кґ.

Озимину будемо сіяти сівалкою.

Дуже тяжко переконати наших господарів, аби сіяли збіжжа сівалкою. Одні кажуть, що сівалка задорого коштує бо коло 100 до 13 долярів, другі, що з нею богато мороки, треті, що на селянських вузьких вагонах нема де з нею дітися, а ще инші кажуть, що сівалка поволи сіє і тому ліпше сіяти руками. Перевірмо, кілько в цім правди.

Сівалка дійсно дорога машина. Але почисліть: зложилося 6 господарів і купили собі сівалку, що сіє 9, 11 або 13 рядків на раз за 120 до 140 долярів на півторарічні сплати. В осени всі вони засіяли собі нею 20 морґів власного поля озиминою та 30 морґів чужого поля Бо за день сівалка може засіяти 5 до 8 морґів. Попередними роками як сіяли руками то на морґ висівали по 100 до 110 кґ. насіння, а сівалкою 70 до 80 кґ. — значить 20 до 40 кґ. менше. Заощадили отже 4 до 8 метрів свого насіння. За випозичення другим брали по 10 кґ. збіжжа від морґа — отже знову заробили 3 сотнарі збіжжа — разом 7 до 10 сотнарів вартости 18 до 25 долярів.

На весну заробили тільки само, а в осени ще раз тілька. Разом до часу сплати машини заробили 50 до 75 долярів, або половину ціни. Могли і більше заробити, як засіють більше збіжжа.

На засіянім сівалкою полі вродиться їм на морґови коло один до два кірці збіжжа більше як по ручній сійбі, значить зі 40 морґів поля зберуть 40 сотнарів збіжжа більше, або за один рік заробляти ще нових принайменше 100 долярів. Виходить, що заробили і на машину і ще щось понад це. Дальші 10 або 15 років, які буде служити машина, вони будуть мати з неї коло 150 долярів чистого зарібку річно.

А чомуж сівалка потребує так мало насіння, а врожай з неї більший — спитаєте. Бо сівалка сіє все насіння однаково глибоко. В неї нема того, що буває при ручній сійбі, що одно зерно спало 10 цалів глибоко на спід скиби і вже звідтам не видобудеться, а друге лишиться на верху і або його збере птиця або струпішіє та пропаде. Сівалкою дістається кожде зерно так глибоко, як треба і кожде сходить та гарно росте. Тому його треба менше.

А родить тому ліпше, бо озимина ліпше перезимовує, а ярина менше терпить від посухи. Крім того рядочком посіяне збіжжа ліпше росте, бо його поміж рядки сонце аж до долу насвітлює. Воно через те також менше вилягає, бо його стебло твердше від густого нерівно засіяного руками. Це бачать самі селяне на власні очи. На панськім лані, де збіжжа сіється машиною, воно гарніше сходить як на селянських ґрунтах, рівненько росте, менше вимерзає, а на весні виглядає як ліс.

Тому, не кажіть господарі, що сівалка, це машина для панів. Для селян вона ще більше потрібна. Не для одного, а для кількох або кільканайцятьох на спілку. Також для кружків і кооператив. Тож не нарікайте на врожаї, а купуйте сівалки і вже машинами сійте озимину.

Є вже в нас сотні сіл, де селяни сіють збіжжа сівалкою Зразу купили одну, а нині є вже 10 машин в селі. Майже всі вже ними сіють. Але є ще околиці, де на сівалку дивляться як на непотріб В таких селах повинні кооперативи дати почин до ліпшої господарки.

Чому треба повапнювати ґрунти.

Якби так хтось спалив все збіжжа, бараболі, буряки, люцерну з одного морґа і розібрав порох на складові части, то в попелі з морґа збіжжа найшов би коло 15 кґ. вапна, в картоплі та буряках 30 кґ., гороху і фасолі 35 кґ., а люцерні аж 150 кґ. Значить збіжжа за 10 років вибере зі землі коло півтора сотнара вапна. бараболі 3, горох, фасоля 3 і пів, а люцерна 15 сотнарів. Крім того виполікує з ґрунту вапно дощева і снігова вода. Навіть, як ми трохи того вапна вертаємо ріллі з гноем, бо в гною є завсіди його трохи, то все одно не покриємо всеї страти. Тому поля, відколи зачали наші селяне управляти богато буряків, бараболь і люцерни, зачинають вкриватися якимсь такими хоптами, яких давніше майже не видно було. Бо це розмножуються такі рослини, що не люблять вапна, як сосонка, полеві братки, щавій, а збіжжа, і пашні рослини що раз то гірше вдаються, бо вони не находять в земли потрібного вапна.

Аби цему зарадити, треба майже всі землі що кілька літ повапнювати. Найбільше потрібують вапна піскові землі та підмоклі землі, цілком його не потрібують білі вапнисті ґрунти. Чорноземи та глини потрібують його також богато. Тільки на громошах, де є богато дрібних білих вапнякових камінців або де зараз під поверхнею ґрунту є опока або сива глина, не треба навожувати вапна. Натомість сіножати, навіть як підсподом є сива глина, треба повапнювати, бо трави спотребовують дуже богато вапна.

Та не тільки тому потрібне вапно, бо його потрібують рослини. Воно ще під другими оглядами дуже поліпшує ґрунти. Від нього земля тратить шкідливу кваскуватість і стає врожайною. Тяжкі землі стають

Пригадуємо Всім Нашим Передплатникам, щоби в найкоротшому часі відновили передплату.

від вапна сипкі, скоріше сохнуть, нагріваються і не заскоруплюються. Тому побапнений ґрунт скорше можна зачати управляти на весну і лекше його управляти.

Збіжжа на повапнених землях росте більше, намолотніше, дістає твердше стебло і менше його нищать шкідники.

Про само повапнювання напишемо другим разом.

Снітій на кукурудзі.

Там, де раз-по-раз садиться кукурудзу, серед літа видно на ній великі білі нарости, наче болячки. Вони зразу малі і білі, а в середині зеленковаті, пізніше чорніють і з них сиплеться чорний вонючий порох. В декотрих городах ці болячки так обсядуть рослину, що вона ані цвіту ані качана не може завязати.

Хто ліпше приглянеться оттим наростам, той сейчас пізнає, що вони нічого иншого тільки великий снітій, або головня, подібна до снітію в збіжжу. Тому і боротьба повинна бути подібна. З кукурудзяним снітіем боротьба далеко лекша, як зі збіжевим. Треба серед літа, доки отті нарости ще білі та недоспілі, обійти всі кукурудзи та повирізувати всі болячки. Колиж котрийсь наріст вже до того часу дозріє, то його треба зривати дуже осторожно, аби не розсипався з нього пил, бо цей пилок це міліони дрібних заронів, що пізніше сідають на землю і зерно та далі його заражують.

При обиранню кукурудзи також треба уважати, аби порох снітію не висівався по здорових качанах.

На весну требаби ще насіння кукурудзи перебайцувати, подібно як байцується пшиницю, аби винищити всі зародні снітію.

Осторожно зі старим та зновим сіном.

На переднівку вигодовують селяни, якто кажуть, до тла старе сіно. Як нема ще нової паші, то дають худобині старе спліснілe на замулене сіно. Від такої паші буває нераз більше шкоди як користи. Коні дістають кольки, корови дуються, скидають телят.

Коли вже конечно треба дати худобині таку нездорову пашу, то найперше треба її винести на подвіря, трохи просушити і провітрити та пізніше добре перетріпати вилами або патиками. При тріпанню витрясеться порох і плісень та вивітріється стухлість. Аби худобина ліпше їла, треба посипати її худобячою солею.

Також свіжа паша, свіже сіно, свіжа солома шкідливі для худобини. Від неї також вона розхоровується, особливо коні кольками. Тому свіже сіно повинно якийсь час перележати, аби „випотилося“ і аж тоді можна ним кормити худобину.

Очковання (щеплення) старших дерев.

Старші дерева, передусім дички, можна перещепити добрими сортами, також через очковання. Але для такого очковання на старших деревах треба вибирати молоді гони, одно—а найбільше дворічні; на старших гонах очка не приймуться. Коли на старших деревах нема молодих гонів, пригожих до очковання, то там треба виховати нові. Це робиться так: треба зрізати гилячки, заки деревина зачне розвиватися. Тоді соки, не маючи куди йти, пустять на обтятій деревині повно молодих гонів. З них в червни полишаються лише кілька, найсильнійших, і вони до серпня на стільки згрубіють, що на них мож вже очкувати сорту, яку хочемо мати на деревині; прочі гони, як їх буде богато, нищимо, щоби непотрібно дерево не заростало дрібними гонами, і аби полишені гони згрубіли. Ці гони відмолоджують дерево, стануться підкладами на нові, ушляхотнені гиляки, через їх перещеплення або очковання. Бо кождий нащеплений або очкований гін — має статися гилею нового, ушляхотненого дерева.

Груші, і черешні зносять остре відмолодження, значить скипення старих гилів аж до цеї степени, що з цілого дерева остане лише сам стовбур. Бо сила росту у старих груш та черешень така велика що дерево, котрому стято всі гилі, відновиться таки в тім році, пускаючи з пня і з конарів нові, буйні літорості. Яблінка має меншу силу обнови. Колиб їй обтяти відразу всі гилі, то вона моглаби загинути, бо конарі, які зістали, дістають пораження соків, кора зпалюється і сохне.

Тож з відмолодженням старших яблінок треба бути обережним і лишити трохи старших галузей, аби ними утрималося дерево при життю, а при тім пустило нові літоросли на старших гилях, з яких найкрасші ужиті будуть на перещеплення або на очковання. До очковання можна буде ужити лише ці молоді літоросли, що мають вільне свобідне, незатінене, соняшне положення; літоросли ростучі в тіни, очковати ані щепити не можна, бо защеплений зраз або заложене очко потрібує до сильного розвитку і зросту богато воздуху і сонця.

На деревині, відмолодженій та з покритій новими літоростями, вибираємо до очковання або щеплення літорости з розвагою, аби з тих, що їх защепимо чи наочкуємо, можна було виплекати нові гилі, нову корону.

Тож не щепиться ані не очкується кожду сильнійшу літорость без розбору, а вибирається на цілій деревині лише ці, що ідуть в ріжні сторони, щоби з них повстали гилі, ростучі в ріжні сторони, даючи одна другій достаточно простору і свободи. Коли на деревині найдеся бодай кілька молодих, 1—2 літних гонів, що мають вільне положення, багато доступу світла, то очкуємо ці гони; і вони, принявшися і пустивши нові шляхотні літоростi, стануться новими гилями. А тоді, прочищаєся ціле дерево аж по ці гилі до чиста.

По 3—4 роках стануть всі наочковані гиляки сильними, і родючими і їх родючість буде змагатися з кождим роком. Розумієся, що крім тих нових, ушляхотнених гиль, на деревині не сміє бути инших гиль. За це можна одно і це саме дерево перещепити кількома сортами, коли кому оце ходить, щоби мати більше сорт в саді, не маючи багато дерев.

Очковання надається дуже на перещеплення старих дерев, що мають багато молодих гонів, або що їх відмолоджено, скидаючи з них старе гилля з початком весни, або перед роком. Очковання приймаєся дуже легко; очковані гони ростуть в першім вже році, з весни, дуже сильно, коли їх пильнувати, і родять на старій деревині так само скоро, як вони нащеплені в кожуховання.

А хочби очка і не приймилися, то мож ці самі літорости защепити наново з весною, щепленням в клин або кожухованням,

Михайло Бардега.

ВІЧНОГОРЮЧА ГОРА.

Італія має два великі вулькани Везувій та Етну, що що кілька років вибухають і заливають розпареним морем ляви дооколичні села, міста та поля. Везувій вибухає вже від тичасів літ що кілька років

Але є ще серед італійського моря третий вулькан, що ніколи не втихає і раз пораз вибухає. Є це малий островець серед моря, названий Стромболі. Цей островець, тепер 900 метрів високий, постійно росте. Колись він ледви виставав понад море. Але потоки ляви, що випливають з кратеру вулькану і викинене каміня разураз підсипають та підвершують гору.

Стромболі вибухає що 10 до 20 мінут. Серед сильних громотів і дрожання землі вибухають з верху гори клуби диму і пари та відламки каміння, а по збочи спливають потоки горіючої ляви. В ночи остров світить як великий смолоскип і його огненний вершок видно десятки кільметрів на вкруги.

На острові нічого не росте ані не живе жадне створіння.

Чи будувати муровану чи деревляну хату?

Мурована хата треваліша, безпечніша, менше платиться за неї асекурації, гарніше виглядає і, як розумно її будується, коштує дешевше, як деревляна хата.

Найліпше будувати хату з власної цегли, випаленої в пол. печи. Цеглу, коло 50 тисяч штук робить сам господар і його родина у вільний від роботи час, опал (вугля, не дерево) коштує коло 500 зол., винайблений цегольник 150 зол. — разом 650 зол. Коло 20 тисяч випаленої цегли можна продати, по ціні принайменше 50 зол. за 1000 цегол — решта прийде цілком даром.

Хто не хоче випалювати власної цегли, може її купити в кооперативної полевої цегольні. В ній виріб тисячки цегли певинен коштувати коло 50 зол., а 30 тисяч 1500 зол. Цегла в фабричної копальні коштує майже два рази стільки Тому найліпше випалювати цеглу самому, або заложити кооперативну цегольню. Але на опал треба вживати лише вугля, бо воно танше. Аби випалити 50 тисяч цегол, потрібно коло 60 сотнарів грубого вугля та по 60 сотнарів вугляного пилу і ґрисіку.

Полеву цегольню, власну чи кооперативну, треба закладати там, де є близько добра глина, дорога і вода. Недобре, як в глині є білі вапняні камінчики, звані марґель. Бо вони у випаленій цеглі перемінюються на вапно, яке пізніше розсаджує на куски цеглу. Чи це морґель, чи инші камні, про це можна переконатися в такий спосіб: поливається підозрілі камінці сильним оцтом, як це марґель — то камінці будуть шуміти.

Не добра також піскувата глина, що розсипається на грудки, як її кинеться до землі. Рівнож не надається на цеглу дуже товста глина та глей (іл), що за мокра дається гарно виробляти та перекраяна ножем вилискується. Цегла з такої глини тріскає.

Чи Ви вже сповнили свій обовязок? Коли ні, то ще нині придбайте нового передплатника Нар. Справі!

Найлекше в такий спосіб переконатися чи глина на цеглу добра чи ні: замішується її і робиться з неї рівну плиту, з верху вигладжену. На ній ножиком потягається не глибоку лінію, 10 цм. довгу. Обидва к'нці лінії відзначується короткими, поперечними лініями. Як плита висохне, а поздовжна лінія скоротилася менше як на 3 міліметри, то глина є захуда. Як лінія зісохлася 3 до 8 міліметрів — то саме добра на цеглу. Як зісохлася більше, то є затовста. Товсті глини треба мішати з піском, а піскові глини з глеєм.

З доброї глини зроблена і випалена цегла повинна дзвонити. Як вона червона, то знак, що вона з глини, що має залізо. Як цегла виходить ясна, то це знак, що вона з вапнистої глини.

Коли мусимо робити цеглу з глини, що має в собі богато рінякі́в, то її треба найперше змулити. Тому її розроблюється водою на рідку кашу та переціджується через сітку. Камінці спиняться на сітці.

Про виріб цегли-сирівки розкажемо другим разом.

Ціле місто в однім домі.



По таких великих містах, як Берлін, Гамбурґ, Париж — є великанські крамниці, так звані товарові доми. В них всьо можна дістати: від найменшої шпильки до автомобіля. Можеш зайти голий, коби лише з грішми, а вийдеш вбраний, наїджений, викупаний і тільки ріжних річей накупиш, що на кілька авт не забереш.

Тепер такий найбільший товаровий дім, називається „Карштадт“, побудували в Берліні. Иого видно на малюнку. Є він кілька сот метрів довгий і таксамо широкий. А високий 8 поверхів. Крім того є ще два поверхи під землею, а вежі на рогах дому мають по 13 поверхів.

В тім Карштаті все дістанете: в підземеллю продають за півдармо нові, але вже не модні річи. Коштує наприклад пара модних черевиків 15 марок то тут трохи не модні дістанеш за 5 марок.

На кождім поверсі продають щось иншого. Наприклад на першім самі одяги, на другім самі дрібнички, на третім подорожні річи, на 7 споживчі (цукор, мука, риж і т.д.).

На горішнім поверсі є величезні каварні, реставрації, а на даху прекрасний город для проходів і забави.

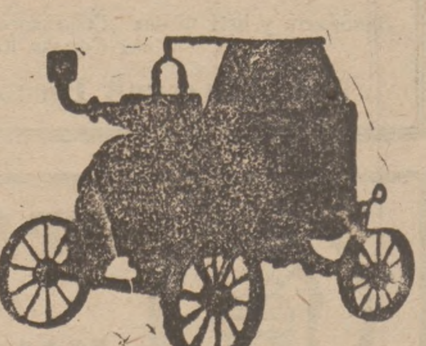
Не забули також за купелі, фризієрні і т. д.

Всі товари в „Карштаті“ дуже добрі і дуже дешеві, бо походять прямо з фабрик і то переважно з власних фабрик. Тому цей товаровий дім берлінці прямо облягають. Щоденно заходить до нього коло 70 тисяч людий. Найби кождий лишав лише 2 зол., то це дасть коло 150 тисяч марок торгу денно (350 тисяч золотих) а за місяць коло 10 міліонів золотих.

Є це наче лапка на людий, побудована так, аби кождого кортіло зайти і лишити в ній всі зароблені гроші.

ХТО знавби, що небудь про Івана Ікавого, ур. 1904 р. в Угерцях н., пов. Городок Ягайлонський, який виїхав 26. II. ц. р. до Канади й досі нема про його вістки, зволить ласкаво повідомити його брата Канцяра Йосифа в Угерцях Незабитівськи, хп. Городок Ягайлон. Канадийські часописи проситься о передрук. 344

ХТО надав 15/VII на почті в Максимівці 6 зол. і не подав своєї адреси на чеку?



ТОРБИНКА СМІХУ

Добре зрозуміли.

В 1914 р. прийшли москалі до села Снович, і дігнали двох господарів, що на возах втікали „за Австрією“.

„Нє бойса — будет харашо“ єдь дамой“ — накричали на них москалі.

Як москалі відїхали далі, каже господар до господаря „тікаймо, бо казав, що будуть харашити“ (валашити).

Хитрий лікар.

— Скажи мені, чому ти кождого хорого так точно випитуєш, що він їсть — питає жінка лікаря.

— Бо я після того пізнаю, чи він богатий чи бідний і чи жадати від нього більше, чи менше грошей.

Допитався.

В школі читають діти про гуси. По прочитанню питає вчитель: Що маємо з гусей?

— Смалець — відповідає хлопець.

— А що ще? — питає далі.

— Піря — відповідає.

— А ще що?

З гусий маємо ще.. маємо ще — і не знає, що далі казати.

— Ну, як ідеш спати, то що маєш на постели — помагає учитель.

— Болохи — прошу пана професора.

ПАРЦЕЛЯЦІЯ в селі Росохач коло Гвіздця около 300 морґів чорнозему пшенично-бурачаного в ціні від 160—230 ам. долярів на корисних услівях.

Зголошення приймає адвокат Д-р Іван Ганкевич в Коломиї вул. Крашевського ч. 11. 335

ПЕТРО Кісіль, син Петра ур. 1900 р. уневажнює згублену військову книжочку видану через П. К. У. в Городку Ягайлонськім. 336

МУРОВАНИЙ дім фронтовий з городом, будівельною парцелею, з господарськими будинками і сіножатю до продажі. Відомість на місци у п. Петкової в Бібрці.

ВДОВА бездітна літ 40., з посагом вийде замуж за старшого учителя. Листи прошу слати до кінця липня. Адреса: Розалія Іванишин п. Калуш, Підгорки. 343

Відповідальний редактор: Лев Чубатий. Видавець: Іван Тиктор.
З друкарні Щасного Беднарского в аренді „Кооперативи Ґрафічного Промислу“ у Львові, Ринок 9. Телеф. 76-14.